

Kannanotto

12.05.2016

TEM/692/00.03.01.02/2016

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminnasta vuonna 2015

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toimii kilpailu- ja kuluttajapolitiikan toteuttamisesta, markkinoiden toimivuuden varmistamisesta, kilpailulain (948/2011) ja EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa sekä kuluttajan taloudellisen ja oikeudellisen aseman turvaamista varten. Kuluttaja-asioiden vastuualueen ylijohdaja toimii kuluttaja-asiamiehenä.

Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston vuoden 2013 alusta toteutetulle yhdistymiselle asetetut tavoitteet ovat vuoden 2015 lopussa tehdyn selvityksen mukaan hallinnon tehostamisen osalta saavutettu. Palkkausjärjestelmää ei kuitenkaan ole saatu aikaan, mikä heijastui selkeästi henkilöstön tyytyväisyyteen. Työttytyväisyyskyselyn tulokset kuitenkin paranivat hieman edellisestä vuodesta, mutta asetusta tavoitteesta jäätiin. Myös kilpailu- ja kuluttajavastuualueiden yhteistyössä on edelleen kehitettävää samoin kuin viraston johtamisessa sekä sisällöllisesti että rakenteellisesti. Viraston kokonaistuottavuus parani henkilö- vähennyksistä huolimatta merkittävästi suoritteiden määrien pysyessä ennallaan tai jopa kasvaessa.

Viraston toimintaa leimasi vuonna 2015 erityisesti määrärahojen supistuksiin liittyen keväällä aloitetut YT-neuvottelut, jotka johtivat kuuden henkilön virkasuhteen päättymiseen. Todellisuudessa henkilöstövaikutukset olivat suuremmat, mikä johtui esimerkiksi kilpailuvastuualueella tapahtuneesta lähtövaihtuvuudesta, jota ei korvattu uusilla rekrytoinneilla. Lisäksi toimialariippumaton ICT-palvelutuotanto siirrettiin Valtion viestintä- ja viestintäteknikkakeskukseen, jonne siirtyi myös kaksi henkilöä.

Viraston toiminta kytkeytyi erityisesti kilpailuvastuualueen osalta hallitusohjelmaan. Voimavaroja suunnattiin edellisen vuoden tapan tapaan kilpailun toimivuuden ja kansantalouden kannalta vakavimpien kilpailunrajoitusten selvittämiseen. Viraston vahvisti tulosopimuksen mukaisesti kartellien vastaista politiikkaa tekemällä useita kartelliselvityksiä. Käynnistyvään kilpailullisuusohjelmaan liittyen virasto teki tarvittavia taustaselvityksiä.

Niukkenevista resursseista huolimatta kiellettyjen kilpailurajoitusten valvonta toimi. Vuoden aikana lähti useita kokeneita tutkijoita eikä uusia voitu YT-neuvottelujen ja määrärahaileikkausten vuoksi rekrytoida. Harmaan talouden määrärahan loppumisen myötä jouduttiin luopumaan myös erillisestä kartelliyksiköstä sijoittamalla toimintoja molempiin kilpailuvalvonnan yksikköihin. Virasto pystyi resurssivajeesta huolimatta ratkaisemaan saman määrän kilpailutapauksia kuin edellisenä vuonna.

Kilpailuvastuualueella virasto on jo useita vuosia pyrkinyt tehostamaan toimintaa tekemällä sisäistä kehitystyötä ja laatimalla sisäisiä ohjeita. Yli kolme vuotta käsittelyssä olevien juttujen määrä väheni vuoden 2014 viidestä tapauksesta kahteen. Tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu, koska yli kolme vuotta käsittelyssä olevia juttuja ei olisi pitänyt olla lainkaan.

Kilpailuneutraliteettitoiminta saatiin vakiinnutettua ja vuoden aikana ratkaistiin 19 tapausta. Yrityskauppavalvonnassa yrityskauppailmoitusten määrä pysyi samalla tasolla kuin ennenkin ja laissa säädetty maksimikäsittelyaika alittui selkeästi.

Kuluttajavastuualueella panostettiin erityisesti kuluttajien luottamuksen lisäämiseen verkkokaupassa kohdistamalla valistusta ja viestintää sekä kuluttajiin että elinkeinonharjoittajiin. Kuluttajien taitoihin toimia monimutkaistuvilla markkinoilla pyrittiin vaikuttamaan käyttämällä mahdollisimman montaa tiedotuskanavaa kuluttajaneuvonnan ja – valistuksen välittämisessä. Erityisen paljon panostettiin tilausansoihin ja aiheettomaan perintään. Verkkokauppoihin liittyviä kuluttajakysymyksiä nostettiin esille eri tiedotuskanavissa.

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus nousi yli tavoitteen (100 %) ollen 120,1%. Tätä selittää se, ettei vuoden aikana ollut isoja konkurseja eikä ole tarvittu lisätyövoimaa hakemusten käsittelyyn. Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä pohtii parhaillaan vakuusjärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja. Valmismatkaliikkeiden rekisteröintihakemusten käsittelyaikatavoite (7 pv) alittui reippaasti ollen 3 päivää.

KKV:n yhteydessä toimiva Euroopan kuluttajakeskus suoriutui tehtävistään suunnitellusti. Käsiteltävien valitusten ja riita-asioiden määrä lisääntyi edelleen.

Henkilötyövuodet laskivat edellisestä vuodesta 9,5 henkilötyövuotta. Taloutta ei pystytty sopeuttamaan ilman yhteistoimintaneuvotteluita, vaikka henkilöstömäärää oli aloitettu pienentämään jo aiempina vuosina tiedossa olevien määrärahasupistusten vuoksi. Henkilöstövähennyksien lisäksi tehtiin muita merkittäviä säästöjä, joista suurimmat kohdistuivat hyvinvointitoimintaan ja henkilöstön koulutusmenoihin. Lähtövaihtuvuus nousi 12,3 prosenttiin, kun irtisanotut ja eläkkeelle siirtyneet otetaan mukaan. Kilpailuvastuualueen lähtövaihtuvuus oli 14 prosenttia, kuluttajavastuualueen 8 prosenttia ja muiden henkilöstöryhmien 15 prosenttia.

Henkisten voimavarojen osa-alueella virastossa on tehty runsaasti kehittämissi-työtä samoin kuin johtamisessa ja esimiestyössä, mutta niissä on edelleen paljon kehitettävää. Palkkausjärjestelmän puuttuminen ja YT-neuvottelut selittävät vain osan huonoista tuloksista. Sairauspoissaolot kuitenkin vähenivät selkeästi.

Tietojohtamisen ja digitalisoinnin kokonaissuunnitelma valmistui joulukuussa.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeisiin

KKV:n toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitetyt tiedot ovat riittävät ja niiden avulla on mahdollista muodostaa käsitys toiminnan kehityksestä ja tulostavoitteiden saavuttamista.

Vuotta 2015 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole huomauttamista sen toimintaan.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Toiminta on kehittynyt pääosin vuoden 2015 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti. Henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen, johtamiseen ja työtyytyväisyyteen tulee panostaa edelleen. Resurssien yhteiskäyttöä yli yksiköiden ja vastuualuerajojen tulee edistää ja päätöksentekoprosesseja virtaviivaistaa. Viraston yhteistä toimintakulttuuria tulee vahvistaa ja yhteistyötä kuluttaja- ja kilpailuasioden välillä lisätä.

Valmismatkarekisterin suoritteiden kustannusvastaavuuteen tulee kiinnittää huomiota niin, että pitkällä aikavälillä kustannusvastaavuus olisi maksuperustelaisissa säädetyllä tavalla 100 %.

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö seuraa viraston kilpailu- ja kuluttajavastuualueiden yhteistyön ja johtamisen kehittymistä sekä tietojohdamisen ja digitalisoinnin kokonaissuunnitelman ja siihen liittyvien konkreettisten toimenpiteiden toteutumista viraston toiminnassa.

Ministeriö pyrkii edistämään palkkausjärjestelmän syntymistä.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 2016

Pekka Timonen
Ylijohtaja

Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen
Kaupallinen neuvos